

Sp. zn. 2718/2017/VOP/DK
Č. j. KVOP-22982/2017
Datum 31. srpna 2017

Vážený pan
A.
xxx

Vážený pane A.,

dovoluji si Vás seznámit s výsledkem šetření ve věci postupu předsedkyně Okresního soudu v Chomutově JUDr. Kateřiny Vltavské (dále jen „předsedkyně soudu“), které jsem zahájil na základě Vašeho podnětu.

Obsahem Vašeho podnětu byl nesouhlas s vyřízením stížnosti na postup soudu a soudem ustanovené znalkyně v řízení ve věci výchovy a výživy Vaší nezletilé dcery, které je u Okresního soudu v Chomutově vedeno pod sp. zn. 13 Nc 42/2012.

Vyřízení Vašeho podnětu jsem se ujal já, neboť veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., využila svého oprávnění převést na mě některé oblasti své působnosti, mezi které patří i státní správa soudů.

Úvodem bych chtěl zdůraznit, že se nemohu zabývat tím, jak rozhoduje opatrovnický soud ve věcech výchovy a výživy nezletilých dětí, jelikož dle § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv¹ se moje působnost nevztahuje na výkon nezávislé rozhodovací činnosti soudů. **Nemohu tedy posuzovat soudem zvolený procesní postup, způsob hodnocení důkazů a samozřejmě ani jednotlivá rozhodnutí vydaná v průběhu řízení.** Můj zásah do samostatné rozhodovací činnosti soudů by totiž byl v rozporu s čl. 82 odst. 1 Ústavy ČR², který zakotvuje nezávislost a nestrannost soudců. Ve smyslu § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv se tak **moje působnost vztahuje výhradně na orgány státní správy soudů (předsedové, místopředsedové soudů).** Jejich činnost prošetřuji zejména v souvislosti s **vyřizováním stížností na průtahy** v soudním řízení, **nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení** před soudem dle zákona o soudech a soudcích³. V rámci vyřizování stížností na průtahy se pak mohu zabývat i **průtahy v postupu znalce** soudem ustanoveného v soudním řízení, protože **takové průtahy jsou přičitatelné soudu.** V tomto ohledu mohu prošetřovat mj. to, **zda předsedové či místopředsedové soudů plní svou obecnou prevenční povinnost dohlížet nad plynulostí v soudním řízení,** která spočívá zejména ve sledování a vyhodnocování stavu jednotlivých druhů soudních agend a provádění prověrek soudních spisů, a dbají, aby byly dodržovány zákonné, případně přiměřené lhůty, a to zejména v opatrovnické agendě.⁴

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

3 Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4 Viz § 3 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s § 7 odst. 1 písm. c) instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 87/2002-Org. k výkonu soudního dohledu u okresních, krajských a vrchních soudů.

Po posouzení Vámi doložených podkladů a odpovědi, kterou Vám zaslala předsedkyně soudu v reakci na stížnosti na postup soudu a soudem ustanovené znalkyně, jsem dospěl k závěru, že **předsedkyně soudu pochybila, když Vaše stížnosti vyhodnotila jako zcela nedůvodné.**

Orgán státní správy soudu je povinen dohlížet nad plynulostí řízení, tj. i nad tím, zda nedochází k neodůvodněným průtahům při vypracování znaleckého posudku a zda rozhodující soudce činí nezbytná opatření k zajištění včasného výkonu znalecké činnosti. Prodloužit znalci stanovenou lhůtu ke zpracování znaleckého posudku je možné jen ze závažných důvodů, které musí být vysvětleny v odůvodnění usnesení soudu.

Z hlediska průběhu daného soudního řízení jsem považoval za stěžejní tyto okolnosti. Usnesením ze dne 19. února 2016,⁵ kterým byla znalkyně v řízení ustanovena, bylo znalkyni uloženo zpracovat znalecký posudek nejpozději do tří měsíců od doručení usnesení. Již dne 7. dubna 2016 byla tato lhůta soudem prodloužena na žádost znalkyně odůvodněnou velkou pracovní vytížeností. Následovala další žádost o prodloužení lhůty ke zpracování znaleckého posudku zdůvodněná mj. prázdninovými aktivitami rodičů a jejich nespoluprací. Usnesením ze dne 1. července 2016 byla znalkyni stanovena nová lhůta pro zpracování znaleckého posudku, a sice do 20. září 2016. Do tohoto data znalecký posudek zpracován nebyl, znalkyně si ani nepožádala o nové prodloužení lhůty.

Z následujících důvodů se domnívám, že **Vaše stížnost na postup znalkyně a soudu měla být vyhodnocena přinejmenším jako částečně důvodná.**

Za prvé, skutečnost, že již vzápětí po svém ustanovení si znalkyně žádala o prodloužení lhůty z důvodu velké pracovní vytíženosti, svědčí o **nedodržení obecné preventivní povinnosti rozhodujícího soudce předcházet průtahům v soudním řízení způsobeným na straně znalce.**⁶ Soudce by již při ustanovování znalce a stanovení lhůty měl se znalcem projednat, zda může v zamýšlené lhůtě posudek zpracovat s ohledem na odhadovanou složitost vypracování posudku a svou pracovní vytíženost.⁷ **K následnému prodloužení lhůty pro zpracování znaleckého posudku z důvodu pracovní vytíženosti znalce by mělo docházet jen výjimečně, protože tento důvod nelze považovat za dostatečně závažný, nadto by měl soud zjišťovat podrobněji, jaké jsou příčiny této pracovní vytíženosti (např. zda se znalec na úkor znalecké činnosti pro soudy, což je jeho primární povinností jako znalce,⁸ nevěnuje soukromým klientům).**

Za druhé, **závažným důvodem pro prodloužení lhůty ke zpracování posudku nemůže být bez dalšího ani nedostatečná součinnost stran soudního řízení, případně dalších osob.** Konkrétně v daném případě jste byli jakožto rodiče již v usnesení, kterým soud znalkyni ustanovil, poučení o povinnosti dbát pokynů znalkyně, dostavit se řádně i s nezletilou dcerou na předvolání znalkyně a poskytovat jí veškerou nezbytnou součinnost. V případě, že některá ze stran tuto povinnost nedodržovala, měla o tom znalkyně uvědomit

5 Usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 19. února 2016, č. j. 13 Nc 42/2012-537.

6 Viz § 5 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

7 Viz § 12 Vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

8 Viz § 1 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

rozhodující soudkyni, která mohla nespolupracující straně udělit pořádkovou pokutu⁹ či ji nechat předvést¹⁰. I tyto průtahy jsou tak přičitatelné soudu.

Za třetí, považuji za pochybení, že **soud nezareagoval na nedodání znaleckého posudku po datu 20. září 2016**. Znalkyně přitom do tohoto data měla znalecký posudek povinnost odevzdat, což neučinila, následně nebyla soudem ani prodloužena lhůta ke zpracování posudku a **soud se vzniklými průtahy a jejich příčinami začal zabývat až poté, co jste podal své stížnosti** (v lednu a březnu 2017). Znalkyně až dodatečně soudu sdělila, že od 25. září 2016 byla v dlouhodobé pracovní neschopnosti, soud do doby podání Vašich stížností sám průtahy v řízení nezjistil a neučinil kroky k jejich odstranění. V odpovědi na stížnosti **předsedkyně soudu na tuto skutečnost nezareagovala a nevysvětlila**, proč v tomto ohledu nepovažovala stížnosti za důvodné.

Výše uvedená pochybení vnímám jako závažnější, neboť se jednalo o **opatrovnické řízení**, v němž je s ohledem na jeho předmět kladen zvláštní důraz na **dodržení zásady rychlé a účinné ochrany práv**. Tomu odpovídá i § 471 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních,¹¹ podle kterého musí soud ve věcech péče o nezletilé rozhodovat **s největším urychlením**. V opatrovnickém řízení je pak nezbytné o to více dbát na dodržení prevence průtahů při ustanovení znalce a stanovení lhůty a následnou kontrolu plynulosti soudního řízení.

V zájmu dosažení rychlého a účinného vyřešení pochybení, které jsem šetřením Vašeho podnětu shledal, jsem pověřil právníky Kanceláře veřejného ochránce práv, aby **moje zjištění osobně projednali s předsedkyní soudu**. Jednání se uskutečnilo dne 13. července 2017 na Okresním soudě v Chomutově a na straně orgánu státní správy soudu se jej zúčastnila kromě předsedkyně soudu i místopředsedkyně soudu pro věci opatrovnické Mgr. Šárka Břichnáčová (dále jen „místopředsedkyně soudu“). Obě zástupkyně státní správy Okresního soudu v Chomutově **vysověly po projednání věci s mými závěry souhlas**. Místopředsedkyně soudu uvedla, že soud již praxi předběžného projednání vytíženosti znalce, složitosti znaleckého úkonu a stanovení přiměřené lhůty zavedl; v době, kdy byla ustanovena znalkyně v daném řízení, tak však soudci ještě nečinili. Připustila, že ze strany soudu nebyl důsledně kontrolován procesní spis z hlediska dodržování lhůt mezi jednotlivými úkony soudu, zřejmě z důvodu, že se nacházel mimo soud (u znalkyně). Předsedkyni soudu jsem následně prostřednictvím pověřených právníků nastínil opatření k nápravě, která bych považoval vzhledem k okolnostem případu za dostatečná. Jako opatření k nápravě jsem navrhl, aby předsedkyně soudu opětovně zvážila obsah Vašich stížností a zaslala Vám novou odpověď, v níž reflektuje výše uvedená pochybení. Dále jsem navrhl, aby na poradě soudců byla důkladně projednána zásada prevence při ustanovování znalců a aby zde byly projednány závažné důvody, pro které lze výjimečně prodloužit znalci lhůtu ke zpracování posudku. Dále jsem navrhl, aby byl důkladně proškolen administrativní soudní aparát ve věci kontroly spisů, které se nacházejí mimo soud.

Předsedkyně soudu s navrženými opatřeními k nápravě souhlasila a přislíbila, že v součinnosti s místopředsedkyní soudu pro věci opatrovnické znovu posoudí obsah

9 Viz § 53 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

10 Viz § 52 občanského soudního řádu.

11 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Vašich stížností a přijme konkrétní opatření ve vztahu k rozhodující soudkyni. Následně mi předsedkyně soudu doručila kopii nové odpovědi, kterou Vám zaslala.¹² S obsahem odpovědi souhlasím a **projednání věci se soudkyní považuji za daných okolností případu za dostačující opatření k nápravě.**

Současně vítám, že Vás předsedkyně soudu upozornila na **možnost obrátit se s podnětem na porušení povinnosti znalkyně zpracovat znalecký posudek řádně a včas na předsedu Krajského soudu v Ústí nad Labem.** Povinnost znalců zpracovávat znalecký posudek řádně a včas vyplývá z § 8 zákona o znalcích a tlumočnících; podněty k zahájení správního řízení pro porušení této povinnosti se zabývá předseda krajského soudu, který znalce jmenoval.¹³ Předseda krajského soudu pak musí posoudit, zda okolnosti uvedené v podnětu svědčí o možném porušení právních předpisů ze strany znalce, a případně zahájit správní řízení, v němž posoudí závažnost protiprávního jednání znalce a uloží odpovídající sankci.

Na závěr se jen okrajově vyjádřím k dalším námitkám, které uvádíte ve svém podnětu.

Pokud jde o **tvrzení, že Vaši stížnost vyřídila osoba, která k tomu nebyla oprávněna,** a nikoliv předsedkyně, resp. místopředsedkyně, soudu, dovoluji si objasnit, že se jedná pouze o chybné uvedení jména osoby v hlavičce vyřízení stížnosti. Uvedená osoba odpovídá pouze za správnost písemného vyhotovení odpovědi, stížnost však vždy projednává a vyřizuje předsedkyně soudu po projednání s příslušným místopředsedou soudu.

Pokud jde o Vaši námitku, že znalkyně byla při vypracování znaleckého posudku vůči Vám zaujatá a že **výsledný znalecký posudek není nezájatý a objektivní,** odkazuji na úvod této zprávy, v němž zdůrazňuji, že nemohu zasahovat do samotného rozhodování soudu a jeho ústavně zaručené nezávislosti. Ve vztahu ke znalcům mi má působnost neumožňuje jakkoliv přezkoumávat obsah znaleckých posudků. Proti tomu, jak soudce vyhodnotil závěry znaleckého posudku, se můžete jako strana soudního řízení bránit využitím řádných, případně mimořádných opravných prostředků (odvolání, dovolání).

Vážený pane A., s ohledem na to, že předsedkyně soudu přijala opatření k nápravě, která považuji za dostatečná, **rozhodl jsem se šetření Vašeho podnětu ukončit dle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.** O ukončení šetření vyrozumím rovněž předsedkyni soudu.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček
zástupce veřejné ochránkyně práv

12 Sdělení Okresního soudu v Chomutově ze dne 9. srpna 2017, zn. 90 Spr 690/2017.